

Η Στρατηγική της ΠΝΑ για την κοινωνική οικονομία ως μοχλό ανάπτυξης των τοπικών μας κοινωνιών

19 Μαΐου 2021

Εισηγητής :

Ελευθερία (Λίτσα) Φτακλάκη

Αντιπεριφερειάρχης

*Τουρισμού, Απασχόλησης, Ευρωπαϊκών προγραμμάτων,
Περιφερειακών θεσμών και Διεθνών συνεργασιών*

Ρόδος, 2 Νοεμβρίου 2012

Είναι γνωστό ότι η κοινωνική οικονομία επικεντρώνεται σε μορφές συνεταιρισμού και αλληλεγγύης. Σήμερα, το ζήτημα της κοινωνικής οικονομίας τίθεται ουσιαστικά με όρους κοινωνικού μετασχηματισμού και υπέρβασης του κυρίαρχου τρόπου οργάνωσης της οικονομίας και της κοινωνίας προσφέροντας διεξόδους από την υπάρχουσα κρίση. Η ανάπτυξη μιας κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας συνίσταται αφ'ενός στην ενθάρρυνση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων και αφετέρου στη θέσπιση νέων νομοθετικών και φορολογικών μέτρων που διευκολύνουν τις μικρές συνεταιριστικές επιχειρήσεις.

Η κοινωνική οικονομία τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται ταχύτατα παγκοσμίως, περιλαμβάνοντας ένα ευρύ τομέα δραστηριοτήτων:

συνεταιρισμούς, ταμεία αλληλασφάλισης, συνεταιριστικές τράπεζες, μη κερδοσκοπικές παραγωγικές επιχειρήσεις, αστικούς συνεταιρισμούς, τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες, οργανώσεις ενίσχυσης του τρίτου κόσμου, ενώσεις εθελοντικής

εργασίας, κοινωνικές πρωτοβουλίες στην υγεία, την παιδεία, την κατοικία, πρωτοβουλίες για την αειφόρο ανάπτυξη κλπ.

Η προώθηση της κοινωνικής οικονομίας συνιστά ένα κοινωνικοπολιτικό πρόσταγμα, μια διέξοδο προοπτικής απέναντι στην όξυνση της ανεργίας, τον κοινωνικό αποκλεισμό, την εξασθένιση της κοινωνικής συνοχής και συνείδησης.

Για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας σημαντική προϋπόθεση είναι η καλλιέργεια του **κοινωνικού κεφαλαίου** και η **τόνωση της κοινωνίας των πολιτών** σε τοπικό επίπεδο. Η επιτυχής υλοποίηση των δυνατοτήτων της συμμετοχής, σε δράσεις τοπικού επιπέδου, χρειάζεται την πολυεπίπεδη δικτύωση μεταξύ των φορέων που θα περιλαμβάνει τοπικές οργανώσεις, πολιτικούς φορείς και κρατικές υπηρεσίες, όπως επίσης ΜΚΟ και συλλογικές ενώσεις.

Η εφαρμογή της Κοινωνικής Οικονομίας προσφέρει μια ποικιλομορφία απαντήσεων στις ανάγκες ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών μας.

Οι σημαντικότερες πρωτοβουλίες στο χώρο της κοινωνικής οικονομίας αναφέρονται σε επιτυχημένα παραδείγματα ίδρυσης και δραστηριοποίησης κοινωνικών επιχειρήσεων. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν

οι «Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί» στην Ιταλία που διαχειρίζονται υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, πρόνοιας κλπ και στοχεύουν στην κοινωνική ενσωμάτωση ευπαθών ατόμων,

οι «Επιχειρήσεις Κοινωνικού Σκοπού» και οι **«Επιχειρήσεις Κατάρτισης μέσω της απασχόλησης»** στο Βέλγιο,

οι «Επιχειρήσεις Κοινωνικής Ενσωμάτωσης» στη Γαλλία, τα τραπεζικά **«Ιδρύματα Κοινωνικής Χρηματοδότησης»** στη Γαλλία (Nord-Pas de Calais) και στην Ιταλία,

οι «Εργατικοί Συνεταιρισμοί Απασχόλησης» στη Φιλανδία,

οι «Υπηρεσίες για την κάλυψη Κοινωνικών Αναγκών» στην Αυστρία κ.ά.

Οι περιπτώσεις που αναφέρονται στη συνέχεια καταδεικνύουν την

ετερογένεια των πρακτικών της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ευρώπη:

- Cooperativa Sociale Prospettiva: Ένταξη των περισσότερο μειονεκτικών ομάδων στην εργασία με την κατασκευή καλλιτεχνικών κεραμικών
- Irizar Group: ο δεύτερος μεγαλύτερος κατασκευαστής πολυτελών πούλμαν στην Ευρώπη
- Multipharma, μεγάλος φαρμακευτικός συνεταιρισμός
- Estonian Union of Co-operative Housing Associations, περισσότεροι από 100.000 άνθρωποι με συνεταιριστική στέγη
- COFAC, ο μεγαλύτερος πορτογαλικός πανεπιστημιακός συνεταιρισμός παραγωγής γνώσης και ανθρώπινου κεφαλαίου
- Fondazione Cariplo: προσφορά πόρων για την στήριξη των κοινωνικών και κοινωνικών ιδρυμάτων με απώτερο στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχουν στην κοινότητα
- ONCE, ισπανική οργάνωση των τυφλών που ενισχύει την ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας και παρέχει κοινωνικές υπηρεσίες

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΣ

Βασική προϋπόθεση για να δημιουργηθεί μια Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης είναι πρωτίστως η δημιουργία μιας **συνεταιριστικής κουλτούρας** και ένα πλαίσιο κοινών αξιών μεταξύ των εταίρων που θα βασίζεται:

- 1ο) στην Εθελοντική και ανοιχτή συμμετοχή
- 2ο) στο Δημοκρατικό έλεγχο των μελών
- 3ο) στην Οικονομική συμμετοχή μελών
- 4ο) στην Αυτονομία και ανεξαρτησία

5ο) στην Εκπαίδευση, επιμόρφωση και ανταλλαγή πληροφοριών

6ο) στη Συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών

7ο) στην Πρόνοια για την κοινότητα

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ Π.Ν.Α. ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΑΝΑΛΗΦΘΟΥΝ

Ως Περιφέρεια Ν. Αιγαίου, αναγνωρίζοντας τη σημαντικότητα της κοινωνικής οικονομίας για την ανάπτυξη των νησιών μας, έχουμε σχεδιάσει μια σειρά δράσεων που σκοπό έχουν τη διαμόρφωση ενός πλαισίου στήριξης των τοπικών φορέων και των νησιών μας για την υλοποίηση ενεργειών στον τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Παρά το γεγονός πως εκ του νόμου (Καλλικράτης) δεν έχουμε μεγάλο πεδίο αρμοδιοτήτων και κατ' επέκταση ανάληψης δράσεων στον τομέα της Απασχόλησης, παρ' όλα αυτά, ως περιφερειακή αρχή, **η Απασχόληση** με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για τους νησιώτες μας και ειδικά για τους νέους μας και τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες (μακροχρόνια άνεργοι, ΑμΕΑ, κα.), αποτελεί τη σημαντικότερη συνιστώσα της αναπτυξιακής μας πολιτικής.

Για αυτό και τολμούμε να μπούμε δυναμικά στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας και να στηρίξουμε δράσεις που θα συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη.

Στόχος μας θα πρέπει να είναι **η δημιουργία βιώσιμων σχημάτων που θα αλληλεπιδρούν και θα προάγουν την τοπική κοινωνική και την οικονομική ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον, στον πολιτισμό, στην ταυτότητα των νησιών μας.**

Η καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας με την ευαισθητοποίηση όλων των εμπλεκομένων αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για να πετύχει ένα τόσο σημαντικό και νέο εγχείρημα για τη χώρα μας, κι αυτό θα πρέπει να είναι προαπαιτούμενο για κάθε νέο

εγχείρημα.

Οι Βασικοί άξονες των δράσεων μας συνοψίζονται στα εξής:

– Στην υλοποίηση δράσεων διάχυσης της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, φορέων και πολιτών σε όλα τα νησιά μας , στο πλαίσιο των οποίων εντάσσεται η διοργάνωση της σημερινής ημερίδας.

- Στη δημιουργία γραφείου υποστήριξης (Help Desk) των ενδιαφερομένων για την παροχή πληροφόρησης, σχετικά με τη δημιουργία και τη λειτουργία κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων, το οποίο θα λειτουργεί και ως e-help desk αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες. Διασύνδεση με ολοκληρωμένο σύστημα υποστήριξης και συντονισμού του Υπουργείου.
- Στη δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας για την ανάδειξη καλών πρακτικών σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο (θα αναρτηθεί στο site της ΠΝΑ)

– Στην ανάπτυξη δράσεων επιμόρφωσης και στη καλλιέργεια συναφών δεξιοτήτων με σκοπό την αποτελεσματική λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων. Στόχος μας είναι η δημιουργία ενός μονοπατιού μη τυπικής εκπαίδευσης, επικεντρωμένης στην προώθηση της συνεταιριστικής κουλτούρας. Αυτή η δράση θα γίνει σε συνεργασία με το ΚΕΚ Γ. Γεννηματάς και με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, όπου και διαμορφώνει ένα πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης για τη σύσταση ΚοιΝΣΠΕ προσαρμοσμένο στις ανάγκες των επωφελούμενων.

- Στην ανάπτυξη πιλοτικών προγραμμάτων με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου όπως

A) Η «Ανάδειξη της Πολιτιστικής Ταυτότητας των νησιών μας και τη διασύνδεση με την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας μέσω της κοινωνικής επιχειρηματικότητας» (σε συνεργασία με τις καθηγήτριες, κκ Πέρσα Φώκιαλη και Μαίρη Καμπουροπούλου) . Είναι ένα πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα, το οποίο θα συμβάλει πολλαπλά στις μικρές νησιωτικές

κοινωνίες, όπου η παράδοση, ο πολιτισμός και η επιχειρηματικότητα είναι αλληλένδετα.

Β) Η δημιουργία μιας **νέας γενιάς «συμβούλων ανάπτυξης»** για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020. Το πρόγραμμα αυτό είναι πιλοτικό και θα γίνει σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου (τμήμα περιβάλλοντος / γεωγραφίας στη Μυτιλήνη), όπου θα δοθεί η δυνατότητα σε νέους επιστήμονες να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες προκειμένου να μπου δυναμικά στην εκπόνηση μελετών και την υποβολή προγραμμάτων στα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα.

– Τέλος, θεωρούμε επιβεβλημένη τη **Συνεργασία και το Συντονισμό με τους Τοπικούς Φορείς** (Δήμους Επιμελητήρια, Κοινωνικούς Εταίρους, κ.α.) για τη δημιουργία συνεργιών, τη βελτιστοποίηση και την προώθηση δράσεων που αφορούν σε θέματα της καθημερινότητάς μας όπως π.χ η προστασία του περιβάλλοντος, ο καθαρισμός των επαρχιακών δικτύων, του δασικού μας πλούτου, ο εξωραϊσμός των δημόσιων κτιρίων με παρεμβάσεις *lifting*, η δημιουργία υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας, η προστασία και ανάδειξη του πολιτισμού, η προώθηση του τουρισμού κλπ, καθώς όπως γνωρίζουμε όλοι πολύ καλά τη σημερινή χρονική συγκυρία, αυτού του είδους οι υπηρεσίες δεν μπορούν πλέον να παρέχονται αποκλειστικά από τους Ο.Τ.Α. λόγω περιορισμού πόρων και έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού.

Αγαπητοί προσκεκλημένοι,

Φίλοι και Φίλες,

Η Κοινωνική Οικονομία αποτελεί πλέον έναν αναδυόμενο τομέα που καθίσταται ολοένα και πιο απαραίτητος, για να αντιμετωπισθούν με το δέοντα τρόπο οι νέες προκλήσεις της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και κοινωνίας. Μέσα από τις νέες συνεταιριστικές επιχειρήσεις, το κράτος και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, μπορούν να καταστούν «κοινωνικοί επενδυτές» παρέχοντας τις εγγυήσεις για τη δημιουργία και ανάπτυξης τους, όμως με τους απαραίτητους

περιορισμούς για τη μη κατάχρηση τους.

Θα πρέπει λοιπόν τόσο το κράτος, όσο και η Τοπική Αυτοδιοίκηση να στηρίξουμε και να ενθαρρύνουμε το εγχείρημα της δημιουργίας ΚοιΝΣΕΠ, με μια βασική αρχή όμως δανεισμένη από τον Αιμίλιο του Ρουσό:

« Πρέπει να τους μάθουμε πώς να ζουν...» .

Είναι πολύ σημαντικό να υπάρξει ένας ολοκληρωμένος σχεδιασμός τόσο σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Είναι απαραίτητο να αποδεσμευτούν οι κοινοτικοί πόροι για να στηριχθούν στα πρώτα τους βήματα αυτές οι επιχειρήσεις.

Είναι επιβεβλημένο όλοι οι φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα να αγκαλιάσουν και να πριμοδοτήσουν αυτές τις επιχειρήσεις.

Όμως πάνω απ' όλα είναι αναγκαία η ενεργοποίηση της ίδιας της κοινωνίας των πολιτών, εσάς των ίδιων, γιατί χωρίς εσάς δεν μπορεί να ξεκινήσει καμία πρωτοβουλία.

Η προοπτική και το μέλλον των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων είναι στα χέρια σας... Εμείς, είμαστε εδώ για να σας ενημερώσουμε, να σας στηρίξουμε, και να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για να «επιχειρήσετε» σε ένα φιλικό περιβάλλον, με όρους αλληλεγγύης και κοινωνικής συνείδησης.

Είναι στο χέρι σας να γίνεται οι μύστες αλλά και οι κοινωνοί αυτής της νέας κουλτούρας, τότε σίγουρα θα δείτε με άλλη ματιά όχι μόνο τον εαυτό σας, αλλά και τον κόσμο ολόκληρο...

Γιατί τότε θα θέσετε τις βάσεις για μια νέα κοινωνία, αλληλέγγυα, συνεργατική και βαθύτατα ανθρώπινη...

Σας Ευχαριστώ